

ΤΑΞΗ: Γ' ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ: ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΜΑΘΗΜΑ: ΑΡΧΑΙΑ

Ημερομηνία: Τετάρτη 19 Απριλίου 2017
Διάρκεια Εξέτασης: 3 ώρες

ΕΚΦΩΝΗΣΕΙΣ

ΔΙΔΑΓΜΕΝΟ ΚΕΙΜΕΝΟ

Πλάτωνος Πρωταγόρας 324 A-C

Ἐνθα δὴ πᾶς παντὶ θυμοῦται καὶ νοθετεῖ, δῆλον ὅτι ὡς ἐξ ἐπιμελείας καὶ μαθήσεως κτητῆς οὐσης. Εἰ γὰρ ἐθέλεις ἐννοῆσαι τὸ κολάζειν, ὃ Σώκρατες, τοὺς ἀδικοῦντας τί ποτε δύναται, αὐτὸ σε διδάξει ὅτι οἱ γε ἄνθρωποι ἡγοῦνται παρασκευαστὸν εἶναι ἀρετῆν. Οὐδεὶς γὰρ κολάζει τοὺς ἀδικοῦντας πρὸς τούτῳ τὸν νοῦν ἔχων καὶ τούτου ἕνεκα, ὅτι ἠδίκησεν, ὅστις μὴ ὥσπερ θηρίον ἀλογίστως τιμωρεῖται· ὁ δὲ μετὰ λόγου ἐπιχειρῶν κολάζει οὐ τοῦ παρεληλυθότος ἕνεκα ἀδικήματος τιμωρεῖται—οὐ γὰρ ἂν τὸ γε πραχθὲν ἀγένητον θείῃ— ἀλλὰ τοῦ μέλλοντος χάριν, ἵνα μὴ αὐθις ἀδικήσῃ μήτε αὐτὸς οὗτος μήτε ἄλλος ὁ τοῦτον ἰδὼν κολασθέντα. Καὶ τοιαύτην διάνοιαν ἔχων διανοεῖται παιδευτὴν εἶναι ἀρετῆν· ἀποτροπῆς γοῦν ἕνεκα κολάζει. Ταύτην οὖν τὴν δόξαν πάντες ἔχουσιν ὅσοι περ τιμωροῦνται καὶ ἰδία καὶ δημοσία. Τιμωροῦνται δὲ καὶ κολάζονται οἱ τε ἄλλοι ἄνθρωποι οὓς ἂν οἴωνται ἀδικεῖν, καὶ οὐχ ἥκιστα Ἀθηναῖοι οἱ σοὶ πολῖται· ὥστε κατὰ τοῦτον τὸν λόγον καὶ Ἀθηναῖοι εἰσὶ τῶν ἡγουμένων παρασκευαστὸν εἶναι καὶ διδακτὸν ἀρετῆν. Ὡς μὲν οὖν εἰκότως ἀποδέχονται οἱ σοὶ πολῖται καὶ χαλκῆως καὶ σκυτοτόμου συμβουλευόντος τὰ πολιτικά, καὶ ὅτι διδακτὸν καὶ παρασκευαστὸν ἡγοῦνται ἀρετῆν, ἀποδέδεικται σοι, ὃ Σώκρατες, ἱκανῶς, ὡς γέ μοι φαίνεται.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΔΙΔΑΓΜΕΝΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

A. Από το παραπάνω κείμενο να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του αποσπάσματος: «ὁ δὲ μετὰ λόγου ... ὡς γέ μοι φαίνεται.»

Μονάδες 10

B1. «μετὰ λόγου»: Να αναφέρετε τις σημασίες που έχει η λέξη «λόγος» και να αναλύσετε την έννοια της έλλογης τιμωρίας σύμφωνα με το παραπάνω κείμενο.

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Β' ΦΑΣΗ

E_3.Αλ3Α(ε)

- B2.** «ἀποδέδεικταί σοι, ὦ Σώκρατες, ἰκανῶς, ὥς γέ μοι φαίνεται.»: Να σχολιάσετε την τελευταία φράση του κειμένου με την οποία ο Πρωταγόρας ολοκληρώνει το επιχείρημά του για το διδακτό της αρετής.

Μονάδες 10

- B3.** Με βάση το πρωτότυπο κείμενο ο Πρωταγόρας αναφέρεται στον παιδευτικό χαρακτήρα της ποινής ενώ στο μεταφρασμένο κείμενο που παρατίθεται στη συνέχεια αναφέρεται στη θανατική ποινή, η οποία φαίνεται ότι αναιρεί τον σωφρονιστικό χαρακτήρα των ποινών. Να εκθέσετε τις απόψεις σας για το παραπάνω θέμα αντλώντας στοιχεία τόσο από το πρωτότυπο κείμενο όσο και από το μεταφρασμένο που ακολουθεί.

Πλάτωνος *Πρωταγόρας* 324E-325B

«...Διότι, εάν μεν υπάρχει αυτό το έγα πράγμα και εάν αυτό το πράγμα δεν είναι ούτε η οικοδομική ούτε η μεταλλουργία ούτε η κεραμική, αλλά η δικαιοσύνη και η σωφροσύνη και το ὄσιον (και αυτά τα ονομάζω όλα μαζί ἄνδρὸς ἀρετήν). εάν υπάρχει λοιπὸν αυτό το πράγμα στο οποίο πρέπει να μετέχουν ὅλοι και σύμφωνα με το οποίο πρέπει να ενεργεί κάθε ἄνδρας ξεχωριστά σε περίπτωση που θέλει να μάθει ἢ να πράξει κάτι, και σε καμιά περίπτωση χωρίς αυτό, και εάν, σε περίπτωση που κάποιος δεν μετέχει σ' αυτό, είτε παιδί είναι, είτε ἄνδρας είτε γυναίκα, πρέπει να τον διδάσκουμε και να τον τιμωρούμε, μέχρι που, με την τιμωρία, να βελτιωθεί. και εάν, σε διαφορετική περίπτωση, πρέπει να εκδιώκουμε ἀπὸ την πόλη ἢ να σκοτώνουμε ως ἀνίατο ὅποιον δεν υπακούει σε αυτό το πράγμα ἀκόμα και μετὰ τη διδασκαλία, ἀκόμα και μετὰ την τιμωρία.»

Μονάδες 10

- B4.** Να γράψετε στο τετράδιό σας, δίπλα στο γράμμα που αντιστοιχεί σε καθεμιά ἀπὸ τις παραπάνω θέσεις, τη λέξη Σωστό, αν είναι σωστή ἢ τη λέξη Λάθος, αν είναι λανθασμένη:

- α.** Ο «Πρωταγόρας» ως λογοτεχνικό έργο υστερεί σε ζωντάνια και αμεσότητα.
- β.** Ο πρόλογος του «Πρωταγόρα» έχει ως στόχο να αναδείξει, εκτός ἀπὸ τη ζωή των νέων στην Αθήνα και την αξία της σοφιστικής.
- γ.** Τόσο ο Αλκιβιάδης ὡς και ο Κριτίας, που βρίσκονται στο σπίτι του Καλλία, συμβάλλουν ἀρκετά στην εξέλιξη του διαλόγου.
- δ.** Ο Πλάτωνας φαίνεται να ξεσπά ὅλο το αντισοφιστικό του πάθος στην περιγραφή της ρηχότητας του Πρόδικου και του Πρωταγόρα.
- ε.** Ο Πρωταγόρας πιστεύει πως, ὡς σοφιστής, είναι σε θέση να καθοδηγήσει τον Ιπποκράτη ἔτσι ὡστε να βελτιώνεται συνεχῶς.

Μονάδες 10

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Β' ΦΑΣΗ**E_3.Αλ3Α(ε)**

- B5.** Να βρείτε στο παραπάνω διδαγμένο κείμενο μία ετυμολογικά συγγενή λέξη, απλή ή σύνθετη, για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις της νέας ελληνικής: δοκάρι, πρόσοψη, φανοποιός, σχεδόν, ρήμα, τμηματικός, έντιμος, θεμέλιο, άφιξη, ιδιοφυής.

Μονάδες 10**Γ. ΑΙΔΙΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ****Αισχίνου, Κατὰ Τιμάρχου, 177-178**

Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθαι, ἐὰν μὲν κολάζητε τοὺς ἀδικούντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι, ἐὰν δ' ἀφιῆτε, καλοὶ μὲν, κύριοι δ' οὐκ ἐστί. ὣν δ' ἕνεκα ταῦτα λέγω, οὐκ ὀκνήσω πρὸς ὑμᾶς παρρησιάσασθαι. ἔσται δ' ὁ λόγος ἐπὶ παραδείγματος. διὰ τί οἴεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τοὺς νόμους μὲν καλῶς κείσθαι, τὰ δὲ ψηφίσματα εἶναι τὰ τῆς πόλεως καταδεέστερα, καὶ τὰς κρίσεις ἐνίοτε τὰς ἐν τοῖς δικαστηρίοις ἔχειν ἐπιπλήξεις; ἐγὼ τὰς τούτων αἰτίας ἐπιδείξω. ὅτι τοὺς μὲν νόμους τίθεσθε ἐπὶ πᾶσι δικαίοις, οὔτε κέρδους ἕνεκ' ἀδίκου, οὔτε χάριτος οὔτ' ἔχθρας, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸ μόνον τὸ δίκαιον καὶ τὸ συμφέρον ἀποβλέποντες. ἐπιδέξιοι δ' οἶμαι φύντες ἐτέρων μᾶλλον, εἰκότως καλλίστους νόμους τίθεσθε. ἐν δὲ ταῖς ἐκκλησίαις καὶ τοῖς δικαστηρίοις πολλὰκις ἀφήμενοι τῶν εἰς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα λόγων, ὑπὸ τῆς ἀπάτης καὶ τῶν ἀλαζονευμάτων ὑπάγεσθε, καὶ πάντων ἀδικώτατον ἔθος εἰς τοὺς ἀγῶνας παραδέχεσθε· ἔατε γὰρ τοὺς ἀπολογουμένους ἀντικατηγορεῖν τῶν κατηγορούντων.

Ὡς δ' ἐν κεφαλαίῳ εἰρήσθαι: με λίγα λόγια

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΑΙΔΙΑΚΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

- Γ1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου. **Μονάδες 20**
- Γ2.** Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου:
- ἔσονται: το τρίτο ενικό πρόσωπο της προστακτικής του αορίστου β' ταῦτα : την ονομαστική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους οἴεσθε: το τρίτο πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του παρατατικού καταδεέστερα: τη δοτική ενικού αριθμού του ουδετέρου γένους στον θετικό βαθμό
- τίθεσθε: το απαρέμφατο του αορίστου β' της ενεργητικής φωνής δικαίοις: την αιτιατική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό

ΕΠΑΝΑΛΗΠΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ 2017
Β' ΦΑΣΗ

Ε_3.Αλ3Α(ε)

χάριτος: την κλητική ενικού αριθμού

ἐπιδέξιοι: την ονομαστική ενικού αριθμού του θηλυκού γένους

ἀφέμενοι: τον ίδιο τύπο στον ίδιο χρόνο στην ενεργητική φωνή

ἐᾶτε: το δεύτερο ενικό πρόσωπο της προστακτικής ενεστώτα στη μέση φωνή.

Μονάδες 10

Γ3.α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω τύπων:
καταδεέστερα, ἔχειν, φύντες, ἀφέμενοι, πάντων, τῶν κατηγορούντων.

Μονάδες 6

Γ3.β. «ἐὰν μὲν κολάζητε τοὺς ἀδικοῦντας, ἔσονται ὑμῖν οἱ νόμοι καλοὶ καὶ κύριοι»:
Να μεταφέρετε το παραπάνω χωρίο στον πλάγιο λόγο με εξάρτηση από τη φράση: «Οὗτος εἶπεν τοῖς Ἀθηναίοις ὅτι».

Μονάδες 4

Το αδίδακτο κείμενο ακολουθεί την έκδοση C.D. Adams, εκδ. 1919. *Aeschines*. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press. Λονδίνο: William Heinemann Ltd.